

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หน่วยงาน หรือทุกองค์กรจะสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีการวางแผน (ประสิทธิ์ พุ่มจำปา, 2536, หน้า 1) เพราะการวางแผนเป็นเครื่องมือชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติงานในอนาคตไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย (Goals) ที่กำหนดไว้ (ประชุม รอดประเสริฐ, 2547, หน้า 107) ซึ่งสอดคล้องกับอุทัย บุญประเสริฐ (2537, หน้า 5) ที่กล่าวว่า การวางแผนเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่ง สำหรับการบริหารที่มีประสิทธิภาพสูง และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการบริหารที่เน้นการทำงานในแบบที่เป็นระบบ เน้นการทำงานเพื่อประโยชน์ของระบบงานหรือของหน่วยงานโดยตรง โดยใช้แผนเป็นเครื่องบอกแนวทางการปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการกิจของหน่วยงานหรือขององค์กร โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ สภาพการณ์ ของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การวางแผนย่อมช่วยชี้แนะทางการปฏิบัติงานขององค์กรให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายด้วยความเสี่ยงน้อยลง และช่วยให้ระบบการควบคุม กำกับ ติดตาม มีประสิทธิภาพด้วย ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบต่อองค์กรโดยตรง จึงต้องหันมาทำการวางแผน แทนการรอคอยความหวังที่เลื่อนลอย โดยไม่มีหลักยึด เพราะการปฏิบัติงานโดยไม่มีวางแผน เปรียบเสมือนการเดินเรือในมหาสมุทรที่ไม่มีหางเสือ เรือย่อมล่องลอยไปตามทิศทางลมและกระแสน้ำ ไม่มีเป้าหมายที่แน่นอน (ประสิทธิ์ พุ่มจำปา, 2536, หน้า 1)

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 13 และ 14 ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องจัดทำให้มีแผนบริหารราชการแผ่นดินครอบคลุมระยะเวลา 4 ปี ส่งผลให้ทุกหน่วยงานในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548, หน้า 27) กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการบริหารและพัฒนางานทางการศึกษา จึงได้ให้สถานศึกษาในสังกัดได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้โรงเรียนกำหนดแนวทางการพัฒนา การใช้เงินอุดหนุน การศึกษา เงินรายได้สถานศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามแนวทางการใช้งบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance – Based Budgeting) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการงบประมาณให้หน่วยงานมีอิสระ คล่องตัวในการใช้งบประมาณ ตลอดจนรับผิดชอบและส่งผล

ให้แก่สาธารณชนได้อย่างมีคุณภาพ เป็นไปตามที่กระทรวงกำหนดและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548, หน้า 2-6) อีกทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดจัดทำแผน รวมสองประเภท คือ แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ในการจัดทำแผนทุกประเภทมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสภาพปัญหาความต้องการของหน่วยงานและชุมชน กล่าวได้ว่า แผนระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเสมือนแผนแม่บท ซึ่งกล่าวถึงกรอบ นโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตลอดจนแนวทางไว้อย่างกว้าง ๆ ซึ่งจะต้องมีแผนกลยุทธ์เพื่อนำนโยบายหลักไปสู่การปฏิบัติ ส่วนแผนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ล้วนเป็นแผนที่ต้องตอบสนองและมีเป้าหมายที่สอดคล้องสัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์แม่บท หากแผนในระดับใดไม่อาจนำไปปฏิบัติตามให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ ย่อมหมายถึง แผนแม่บทต้องพลอยกระทบกระเทือนไปด้วย เพราะฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า แผนแต่ละระดับล้วนเป็นจุดที่เกิดความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่สำคัญจุดหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาระดับชาติ

แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นส่วนหนึ่งของการตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นขอบเขตในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องสัมพันธ์กับแผนงาน/งาน โครงการ ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้ตามแผนพัฒนาการศึกษา โดยจะเน้นให้เห็นขั้นตอนการดำเนินงาน งบประมาณ เป้าหมาย และระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนกิจกรรมของแผนงาน/งาน โครงการ ให้ชัดเจน สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ติดตามประเมินผลได้ (กรมสามัญศึกษา, 2530, หน้า 16) สอดคล้องกับ ปราโมทย์ ถาวรานุรักษ์ (2539, หน้า 37) ที่กล่าวว่า การวางแผนระดับโรงเรียนมีความสำคัญมาก เพราะการบริหารงานตามโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น การที่จะบริหารจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว วิธีที่ดีที่สุดคือ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เมื่อการวางแผนเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะทำให้แผนบรรลุผลสำเร็จ (ถวิล เกื้อกูลวงศ์, 2530, หน้า 214) การปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาให้ได้ผลดี ต้องให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการบริหาร และการวางแผน เพราะครุมีความสำคัญทั้งสิ้น (บรรจง พงศ์ศาสตร์, 2536, หน้า 94) ในเรื่องเดียวกันนี้ อรุณ รักธรรม (2526, หน้า 46) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคนไว้ว่า ไม่ว่าในวงราชการหรือธุรกิจใด ๆ งานทุกอย่างจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับคนผู้ปฏิบัติเป็นสำคัญ กิจกรรมใด ไม่ว่าจะทำตั้งความมุ่งหมาย วางนโยบาย วางแผนงาน จัดองค์การ มีเครื่องมือเครื่องใช้และเงินทุนอย่างพร้อมมูล เพียงใดก็ตาม หากบุคคลดำเนินงาน

ในกิจการนั้น ๆ ไม่ได้เสียอย่างเดียว ทุกอย่างก็พลอยล้มเหลวไปด้วย วิทยุ สาร (2526, หน้า 213) ได้กล่าวว่า การให้โอกาสแก่ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบายเรื่องที่สำคัญของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 (2549, หน้า 11) ที่เห็นว่าครูเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการบริหารยิ่งกว่าทรัพยากรใด ๆ ถ้าผู้บริหารแม้จะมีความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงานเพียงใดก็ตาม ย่อมไม่สามารถดำเนินงาน/โครงการ ของโรงเรียนให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้แต่เพียงลำพังคนเดียวได้ การยอมรับซึ่งกันและกัน ความรู้สึกการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของหน่วยงานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการประสานสัมพันธ์กันในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย จากข้อมูลการติดตามประเมินผลและรายงานผลเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการจัดทำแผนการปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนต้องปรับปรุงเกือบทุกขั้นตอน ทั้งด้านความสอดคล้องกับนโยบาย การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาวิธีการจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน การรายงานผลและการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน ให้สอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา (ธีระวุฒิ คำรักษ์, 2541, หน้า 126) เพราะที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารแล้วก็ตาม แต่คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอขลุงยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ทั้งคุณภาพนักเรียน และคุณภาพด้านกระบวนการสนับสนุนการสอน มีการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปีน้อย

จากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2548 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549, หน้า 5-6) สถานศึกษาในอำเภอขลุง รับการประเมินมาตรฐาน 14 มาตรฐาน ได้ค่าคะแนนมาตรฐานเฉลี่ย 2.48 คิดเป็นร้อยละ 62 ทำให้เข้าใจได้ว่าขาดความร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร และการไม่ปรารถนาที่จะใช้แผนเพื่อการบริหารของผู้บริหาร เพราะว่าอาจคิดว่าไม่มีความจำเป็นที่จะใช้ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน และไม่ได้นำมาเป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการบริหารงานอย่างแท้จริง ซึ่งให้เห็นว่า แม้จะมีแผนปฏิบัติการประจำปีแล้วก็ตาม ยังเกิดปัญหาการจัดการศึกษา ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวน่าจะมีสาเหตุมาจากการขาดการมีส่วนร่วมของครูหรือบุคลากรในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นสาเหตุสำคัญ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ในเขตอำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงการปฏิบัติงานในหน้าที่ การชี้แจงทำความเข้าใจกับครูซึ่งรับผิดชอบงานแผนงานของโรงเรียน ได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนแนวทางแก้ไข เพื่อการจัดการศึกษาในความรับผิดชอบของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่หน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปรับปรุงการวางแผนปฏิบัติการประจำปีต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อทราบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในอำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในอำเภอขลุง จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในอำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. ผลการวิจัยเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษา/ ครูใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงบทบาทการมีส่วนร่วมของครู ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาสถานศึกษามากยิ่งขึ้น
3. ผู้รับผิดชอบงานการวางแผนของโรงเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประสานงานวางแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีการประสานสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น

คำถามในการวิจัย

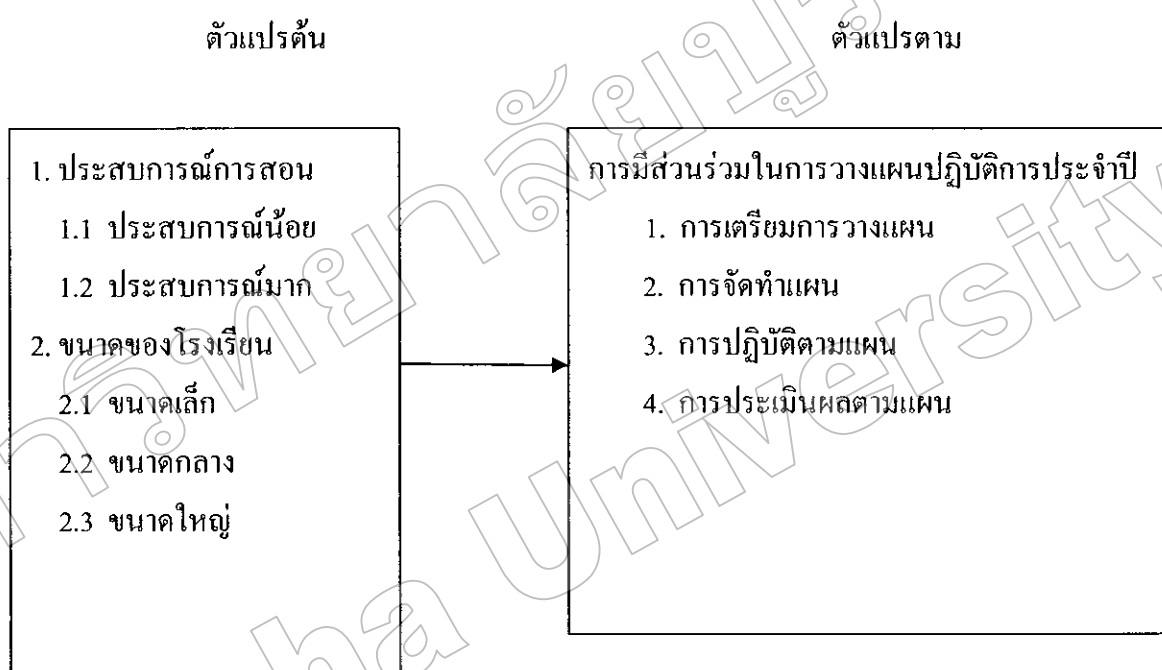
1. การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนใน อำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในอำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การสอนและขนาดของโรงเรียน มีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์การสอน แตกต่างกัน
2. ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนใน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดลำปาง เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำปาง เขต 2 ตามกระบวนการวางแผนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ก, หน้า 86) ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอนคือ การเตรียมการวางแผน การจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินผลตามแผน โดยศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอน และขนาดของโรงเรียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบข่ายเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนใน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดลำปาง เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำปาง เขต 2 ตามองค์ประกอบดังนี้ 1) การเตรียมการวางแผน 2) การจัดทำแผน 3) การปฏิบัติตามแผน และ 4) การประเมินผลตามแผน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำปาง เขต 2 จำนวน 280 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดลำปาง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 162 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ประสิทธิภาพการสอนของครู และ ขนาดของโรงเรียน

3.1.1 ประสิทธิภาพการสอน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1.1.1 ประสิทธิภาพการสอนน้อย

3.1.1.2 ประสิทธิภาพการสอนมาก

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดกลาง

3.1.2.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

3.2.1 การเตรียมการวางแผน

3.2.2 การจัดทำแผน

3.2.3 การปฏิบัติตามแผน

3.2.4 การประเมินผลตามแผน

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัยมีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนทุกขั้นตอนของครู

2. การวางแผน หมายถึง การกำหนดไว้ล่วงหน้าด้านกระบวนการตัดสินใจเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ โดยระบุแนวทางการกระทำเพื่อให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติตามข้อกำหนดที่วางไว้

3. แผนปฏิบัติการประจำปี หมายถึง การกำหนดการปฏิบัติงานที่โรงเรียนทำขึ้นล่วงหน้าในแต่ละรอบปีงบประมาณ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายแผนการใช้จ่ายเงินประจำปี แผนอัตรากำลัง งาน/ โครงการต่าง ๆ และกิจกรรมรายการปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียน

4. การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี หมายถึง การที่ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการหรือขั้นตอนรายละเอียดในการเตรียมการวางแผนบริหารงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ทำให้การวางแผนมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพและการดำเนินงานต้องเป็นไปตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

4.1 ขั้นการเตรียมการวางแผน หมายถึง งานที่ต้องคิดและทำก่อนดำเนินการวางแผน ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ในการกำหนดวิธีการวางแผนตลอดจนการจัดเตรียมบุคลากร ทรัพยากรการบริหารให้พร้อมที่จะดำเนินการ

4.2 ขั้นการจัดทำแผน หมายถึง การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลวิธีและเครื่องชี้วัด รวมทั้งขั้นตอนในการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการ แล้วจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีออกมาเป็นรูปเล่ม

4.3 ขั้นการปฏิบัติตามแผน หมายถึง การปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน การจัดเตรียมบุคลากร ตลอดจนทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การมอบหมายงาน ความรับผิดชอบ การควบคุม กำกับ ติดตาม แก้ไขปัญหา สนับสนุนทรัพยากรและบริการต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานตามโครงการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 ขั้นติดตามและประเมินผล หมายถึง การควบคุมกำกับติดตามการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน คือ การประเมินก่อนเริ่มดำเนินการ ขณะดำเนินการ และหลังสิ้นสุดโครงการ และการจัดทำรายงานเพื่อนำปัญหามาแก้ไขต่อไป

5. ครู หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2

6. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาของรัฐ ในอำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 หมายถึง หน่วยงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ควบคุม กำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้แก่ อำเภอขลุง อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอมะขาม อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอสอยดาว และกิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ

8. ประสพการณ์การสอน หมายถึง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งทางการสอนของครูในอำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประกอบด้วย

8.1 ประสพการณ์น้อย หมายถึง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งทางการสอนของครูเท่ากับหรือน้อยกว่าค่าเฉลี่ย (เท่ากับ 10 ปีลงมา)

8.2 ประสพการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งทางการสอนของครูมากกว่าค่าเฉลี่ยขึ้นไป (มากกว่า 10 ปีขึ้นไป)

9. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การแบ่งขนาดของโรงเรียนโดยใช้นักเรียน

แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้ คือ

- 9.1 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา
- 9.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121 -300 คน
- 9.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University